

OPAKOVANÉ A SYSTÉMOVÉ PROBLÉMY ŘEŠENÉ ČLENSKÝMI OBČANSKÝMI PORADNAMI ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN V I. ČTVRTLETÍ ROKU 2024

I v prvním čtvrtletí roku 2024 jsme analyzovali opakované a systémové problémy řešené členskými občanskými poradnami Asociace občanských poraden. Statistická data byla získána v anonymizované podobě z informačního systému Equip, který umožňuje evidovat a třídit dotazy klientů podle různých kritérií. Porovnáno bylo 1.Q. 2023 a 1.Q.2024 s cílem zobrazit nejen trendy a změny v řešených otázkách, ale také formulovat doporučení, která by v daných oblastech pomohla s řešením systémových problémů.

Počet dotazů v 1.Q.2024 a 1.Q.2023 byl v podstatě vyrovnaný, s velmi mírným poklesem. Z tabulky je patrné, že nejvyšší počet řešených dotazů má oblast dluhové problematiky, a to s výrazným nárůstem před ostatními oblastmi. Počet dotazů v oblasti Dluhová problematika meziročně stoupl o 4,42 %. Mírný nárůst zaznamenaly též dotazy na sociální zabezpečení (z 558 na 642) a na bydlení (z 1481 na 1571). K poklesu naopak došlo u sociálních dávek (z 1097 na 908) a pracovně právní problematiky (z 1315 na 1262). Prakticky stejný zůstal počet dotazů na rodinné právo (2908 a 2906).

Kategorie dotazu / období	1.Q 2023	1.Q 2024
Sociální dávky	1097	908
Sociální zabezpečení	558	642
Pracovně právní problematika a zaměstnanost	1315	1262
Rodinné právo	2908	2906
Dluhová problematika	7054	7366
Bydlení	1481	1571
Celkem	14413	14655

Zdroj: Equip, Informační systém AOP

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ A DOPORUČENÍ, KTERÁ VYPLÝVAJÍ Z ANALÝZY

- V oblasti sociálních dávek je nutné pravidelné a opakované školení pracovníků Úřadu práce, a to včetně intervize a supervize. Dále je potřeba zlepšit funkčnost systému sociálních dávek a zpřehlednit ho, zjednodušit formuláře žádostí o sociální dávky, zvážit možnost navýšení invalidních důchodů a zvýšení doplatku na bydlení.
- V oblasti starobních a invalidních důchodů je potřeba, aby existovala jasná a jednotná metodika přezkoumávání zdravotního stavu pro účely posuzování nároku na invalidní důchod.
- V oblasti dluhové problematiky je důležité zaměřit se na důkladné a opakované informování dlužníků o rizicích sjednávání nového úvěru, který nemají z čeho splácet, posílení pozice druhého manžela/manželky po sňatku/rozvodu a na zvýšení ochrany dlužníků v procesu oddlužení v případě výkonu exekucí.
- V oblasti bydlení je nutné legislativně stanovit jasná pravidla kaucí, jejich použití a vrácení, a také najít řešení, aby města a obce měla koncepci podporovaného bydlení pro svá území a mohla tak nabídnout dostupné bydlení potřebným obyvatelům.
- V oblasti pracovně právních vztahů je potřeba zvýšit ochranu (zaručit anonymitu vůči zaměstnavateli) podatelům podnětu na Oblastní inspektorát práce.
- V oblasti rodinného práva je zapotřebí uznávat ošetřovné také pro osoby, které nemají stejný trvalý pobyt a dále povinně pravidelně zhodnocovat výši výživného vzhledem k věku dítěte a finančním možnostem rodičů.

Newsletter je vydán v rámci projektu „Rozvoj Asociace občanských poraden“ financovaného Úřadem vlády České republiky z dotačního programu Podpora celostátních mezioborových sítí nestátních neziskových organizací 2024.

VLÁDA NAKONEC ZACHOVALA PODPORU ZAMĚSTNÁVÁNÍ PRO OSOBY ZDRAVOTNĚ ZNEVÝHODNĚNÉ

Vláda na svém jednání dne 3. července 2024 schválila novelu zákona o zaměstnanosti, která mimo jiné upravuje podmínky a parametry pro chráněný trh práce. Vláda ustoupila tlaku připomínkových míst i veřejnosti a zachovala podporu zaměstnávání i pro osoby zdravotně znevýhodněné.

Příspěvky na zaměstnávání osob se zdravotním postižením a znevýhodněním by se mohly od příštího roku změnit, stanovit se má strop na vyplácenou podporu. Vláda nakonec nepřistoupila ke zrušení příspěvku na znevýhodněného pracovníka, který činí 5000 korun. Odstupňovat by se měla výše odvodů za neplnění povinného podílu zaměstnanců s handicapem.

Podle ministra práce a sociálních věcí je účelem novely zákona o zaměstnanosti kontrolovat smysluplné využití peněz, které poskytuje stát. V současnosti se podle Mariána Jurečky jedná o 10,5 miliardy korun ročně. Stát přispívá firmám na chráněném trhu práce s více než polovinou zdravotně postižených pracovníků, kteří mívají nižší výkon. Podniky mohou získat tři čtvrtiny jejich mzdových nákladů, ale nejvýše 15.700 korun. K tomu je možné pobírat paušál 1000 korun na provoz. Dá se žádat i o zvýšení podpory na další náklady na zaměstnávání, tedy na asistenty, dopravu či přizpůsobení provozu. Nově by podle předlohy součet všech navýšení na další náklady nesměl přesáhnout 0,8násobek poskytnutých příspěvků za čtvrtletí. Navýšení by se nevyplácelo na agenturního pracovníka či při práci z domova a jiného místa.

Zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci musí mít aspoň čtyři procenta pracovníků se zdravotním postižením. Pokud to neplní, mohou za každého chybějícího pracovníka se zdravotním postižením odebrat ročně výrobky a služby od handicapovaných osob za nejvýš 28násobek průměrné mzdy, nebo zaplatit státu 2,5násobek průměrné mzdy. Nově by se odvod odstupňoval. Zaměstnavatelé s méně než procentem zdravotně postižených zaměstnanců by platili 3,5násobek průměrné mzdy, s podílem od jednoho do tří procent dvojnásobek a od tří do čtyř procent pak průměrnou mzdu. Ministerstvo uvedlo, že novela postihuje také přeprodávání výrobků a služeb handicapovaných mezi propojenými firmami.

Zdroj: Informace č.: 59 – 2024: Národní rada osob zdravotně postižených ČR

JAK ZÍSKAT INSTITUT ZRANITELNÉHO ZÁKAZNÍKA

Od 1. července 2024 vstoupila v účinnost novela zákona č. 458/2000 Sb., tzv. energetický zákon. Tento zákon nově v § 29 kodifikuje institut tzv. zranitelného zákazníka. Jedná se o občana, který je trvale závislý na přístrojích na elektrickou energii a nemůže bez nich po delší dobu být, aby neohrozil své zdraví či život. Toto opatření má zajistit lidem závislým na výše uvedených přístrojích, aby měli vždy dostupnou elektrickou energii.

Podmínky získání statutu zranitelného zákazníka podrobně upravuje Nařízení vlády č. 139/2024 Sb., o podmínkách uplatnění zvláštních práv zranitelného zákazníka. Tento institut se vztahuje na osoby, které používají oxygenerátory, přístroje proti spánkové apnoe, přístroje pro domácí hemodialyzační

Newsletter je vydán v rámci projektu „Rozvoj Asociace občanských poraden“ financovaného Úřadem vlády České republiky z dotačního programu Podpora celostátních mezioborových sítí nestátních neziskových organizací 2024.

léčbu, aktivní antidekubitní podložky a prostředky pro domácí tracheostomickou péči. K získání institutu zranitelného zákazníka je nezbytné mít potvrzení od lékaře o užívání příslušného přístroje a dále tuto skutečnost oznámit svému dodavateli elektrické energie a uzavřít s ním smlouvu. Tato smlouva bude platit vždy po dva roky, protože je potřeba po dvou letech kontrolovat, zda se skutečně jedná o zranitelného zákazníka.

Zdroj: Národní rada osob zdravotně postižených ČR - Informace č.: 61 - 2024

KDYŽ SE VÝHODNÉ INVESTICE PROMĚNÍ V NOČNÍ MŮRU

Stále častěji se v poradnách setkáváme s klienty, kteří se nechají zlákat vidinou snadného zisku – výhodných investic, aby pak zjistili, že se stali obětí různých podvodníků. Falešné zhodnocování finančních prostředků má různé podoby. Typicky se může jednat o nákup a zhodnocování kryptoměn. Důvěřivému zákazníkovi je zřízen virtuální účet, kryptopeněženka s depozitem, kde má evidovaný svůj výdělek. Aby dosáhl na vyšší provizi, musí vložit peněžní vklad, dále investovat a tím zhodnocovat své úspory.

S vidinou snadných zisků pak není výjimkou, že sem lidé vkládají nejen své úspory, ale začnou si půjčovat u různých nebankovních společností. Problémy začnou ve chvíli, když si pak chtějí vybrat svůj výdělek. Následují výzvy k uhrazení nejrůznějších poplatků, aby peníze mohly být uvolněny. Než přestanou podvodníci komunikovat, podaří se jim takto z obětí „vytáhnout“ další desítky či stovky tisíc.

Pokud se takto okradený člověk kromě policie obrátí i na občanskou poradnu, lze ho upozornit na možnou neplatnost půjček z důvodu, že věřitel neposoudil s odbornou péčí úvěruschopnost žadatele, což většina z nich skutečně nečiní. Klientovi pak poradí, aby podal návrh na zahájení řízení u finančního arbitra dle zákona č.229/2002 sb. s žádostí o rozhodnutí o neplatnosti půjček a poradci mu vysvětlí, jaké jsou důsledky tohoto rozhodnutí.

S poměrně novou formou investičního podvodu se na jednu z našich poraden obrátila žena ve věku 75 let. V roce v roce 2022

našla inzerát na výhodné zhodnocení finančních prostředků. Inzerent nabízel zhodnocení finančních prostředků ve výši 15 - 20% ročně.

Klientku tato nabídka zaujala a rozhodla se investovat částku 300.000 Kč. Zhodnocení mělo probíhat formou svěrenského fondu, jehož majitelkou byla klientka a osoba nabízející zhodnocení byla klientkou „jmenována“ správcem fondu.

V prvním roce dostala klientka skutečně vyplaceno 20% z vložených finančních prostředků. Proto do svého svěrenského fondu vložila další peníze, celkem 1.800 000 Kč. Od loňského roku však klientka nedostala vyplaceno žádné zhodnocení. Správce fondu ji sdělil, že on sám je „oběť“, že část peněz vkládal do společnosti, která nyní podala návrh na insolventci. Dále jí sdělil, že se vzdává role správce, protože došlo mezi ním a klientkou ke ztrátě důvěry.

Kromě trestního oznámení se klientka obrátila právě na občanskou poradnu. Po prostudování smlouvy se správcem fondu občanská poradna klientku upozornila, že z ní jednoznačně vyplývá odpovědnost správce fondu za finanční prostředky. Klientce pak poradna pomohla i sepsat odpověď správci fondu, že jeho rezignaci nepřijímá a v souladu se smlouvou jej vyzvala k vyplacení vložených finančních prostředků. V tomto případě spravoval správce cca 270 takovýchto fondů. Finanční prostředky vkládal do další společnosti, která na sebe momentálně vyhlásila insolventci. Částka 1.800 000 Kč tak bude pro klientku nejspíš nedobytná.

POZVÁNKA

Vážení,
dovolte, abychom Vás pozvali na **Veletř asociací a neziskových Organizací (AANO 2024), který se bude konat ve dnech 17.-18. října 2024 v prostorách Výstaviště Holešovice Praha.**

Veletř AANO poskytuje jedinečnou platformu pro výměnu zkušeností, navázání nových kontaktů a prohloubení profesních vazeb v neziskovém sektoru. Účastníci získávají vhled do úspěchů, výzev a perspektiv neziskových organizací a inspiraci pro svou práci.

Vrcholem veletřu je také **benefiční koncert**, na kterém se představí přední čeští zpěváci a umělci. Koncert bude zvláště nezapomenutelný díky doprovodu Křížíkovy fontány, která svou světelnou show dodá vystoupením jedinečnou atmosféru. V průběhu večera budou představeny neziskové organizace, na které bude možné přispět přímo na místě nebo online během televizního vysílání. Koncert se uskuteční ve čtvrtek 17. října 2024 od 20h. Mezi potvrzenými účinkujícími jsou: Daniel Hůlka, Petr Vojnar, Bohuš Josef, Marian Vojtko, Monika Absolonová, Bohuš Matuš, Lenka Dusilová, Marta Jandová, Petr Kolář, Marta Jandová, Kamila Střihavka, Petr Bende, Olga Lounová, Jarolím Růžička, Roman Horký, Walter Atanasi, Karel Mařík a Marta Kociánová.

V pátek 18. října se také můžete zúčastnit konference věnované projektům neziskových organizací. Celý program i vstupenky na veletř či samotný benefiční koncert naleznete zde www.aano.cz.

Nezapomeňte využít slevový kód AOP2024 pro slevu 50 Kč na vstupenku.

Tento kód můžete zadat i při koupi vstupenky na benefiční koncert. Zadáním kódu tak podpoříte finančně i Asociaci občanských poraden. Tato nezisková organizace sdružuje občanské poradny, které poskytují pomoc lidem, kteří se ocitli v tíživé životní situaci nebo kterým taková situace hrozí a neumějí ji řešit vlastními silami. Tyto služby hrají nezastupitelnou a důležitou roli ve společnosti a tudíž je jejich podpora velice důležitá.

V ZÁKONÍKU PRÁCE JE TŘEBA ZARUČIT ANONYMITU PODAVATELŮM STÍŽNOSTÍ, NE ROZVÁZAT ZAMĚSTNAVATELŮM RUCE PŘI PROPOUŠTĚNÍ

V souvislosti s novelou zákoníku práce se opakovaně vrací na stůl téma výpovědí bez udání důvodu. Zaměstnanci by v takovém případě měli dostat šestiměsíční až osmiměsíční odstupné. V praxi má tato možnost rozpohybovat pracovní trh. Podle Národní ekonomické rady vlády, která výpověď bez udání důvodu zmínila jako jedno z prorůstových opatření, by toto opatření umožnilo reagovat na nízkou nezaměstnanost v kombinaci s nedostatkem kvalifikované pracovní síly.

Zkušenosti poradců z občanských poraden s výpovědí bez udání důvodu jsou ale dosti odlišné. Už dnes se totiž v poradnách setkávají s tím, že zaměstnavatelé propustí zaměstnance ze smyšlených, zástupných důvodů, ve skutečnosti tedy bez udání důvodu. Přirozeně se to však netýká kvalifikované a na trhu práce vysoce poptávané pracovní síly, ale lidí sociálně znevýhodněných, těhotných žen, lidí v předdůchodovém věku a podobně.

Dnes je takový postup nelegální a lze se proti němu, i když s obtížemi, bránit. V případě jeho legalizace lze očekávat, že by podobných případů přibýlo. Tvrzení o rozhybání trhu práce je spíše zbožným přáním či falešnou iluzí. Ve skutečnosti by stoupl počet nezaměstnaných, přibýlo by obtížně zaměstnatelných lidí a tím také lidí na sociálních dávkách.

Z monitoringu problémů řešených občanskými poradnami v oblasti pracovního práva, opakovaně vyplývá potřeba změn zákoníku práce, které vládní novela bohužel neřeší. V praxi dochází k častému uzavírání smluv na dobu určitou, aniž by se jakkoliv měnila náplň práce. Pokud se chce zaměstnanec bránit a podá podnět na Státní úřad inspektorát práce, zaměstnavatel se dozví, kdo ho podal. Zaměstnanci si raději nechají leccos líbit, protože se bojí, že by mohli přijít o práci.

Mezi další z řady problémů, na které poradny upozorňují, patří praxe Úřadu práce ukončit evidenci, pokud se uchazeč o práci nedostaví na jednu schůzku. Důvodů, proč se tak stalo, přitom může být více, a ne vždy je uchazeč na vině. Přesto však přijde o podporu. Podle Asociace občanských poraden by bylo proto vhodné stanovit, že důvodem pro vyřazení z evidence je opakované a nikoliv jednorázové porušení povinností uchazeče.

Problém, který v poradnách řeší skutečně velmi často, je rozvázání pracovního poměru ze zdravotních důvodů. Klienti jsou propouštěni bez odstupného, jelikož je jejich onemocnění klasifikováno jako „obecné onemocnění“ nikoliv jako „nemoc z povolání“. Tato klasifikace je mnohdy více než sporná. Těmto klientům proto poradci sepisují napadení lékařského posudku. Zákon jim však nijak nápomocen není.

VÍT KAŇKOVSKÝ
POSLANEC, MÍSTOPŘEDSEDA POSLANECKÉHO KLUBU KDU-ČSL,
PŘEDSEDA VÝBORU PRO SOCIÁLNÍ POLITIKU

VE SPOLUPRÁCI S **ASOCIACÍ OBČANSKÝCH PORADEN**

POŘÁDÁ DNE 10.10. 2024 OD 9:30 DO 12:00 HODIN
V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY MALOSTRANSKÉ NÁM. 7/19, MÍSTNOST Č. 48/KONÍRNA

KONFERENCI S NÁZVEM

**ODBORNÉ SOCIÁLNÍ PORADENSTVÍ:
SOCIÁLNÍ PRÁCE NA CESTĚ K SOCIÁLNÍMU ZAČLEŇOVÁNÍ**

Konference je realizována v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost plus.

PROGRAM

- 09:30 - 09:40** *Úvod, zahájení: MUDr. Vít Kaňkovský, poslanec, místopředseda Poslaneckého klubu KDU-ČSL a předseda Výboru pro sociální politiku; Mgr. Hynek Kalvoda, předseda výboru AOP*
- 09:40 - 10:00** *Monitoring AOP - opakované a systémové problémy sociální politiky za polovinu roku 2024- zásadní výstupy: Mgr. Hynek Kalvoda, předseda výboru AOP*
- 10:00 - 10:40** *Příklady systémových těžkostí v sociální oblasti: zástupci členských OP- Mgr. Tereza Ševčíková, vedoucí OP Pod Křídly; Věra Neckářová, vedoucí OP REMEDIUM*
- 10:40 - 11:00** *Vzdělávání sociálních pracovníků na kvalitní výkon specializovaného sociálního sociálního poradenstva na Slovensku: prof. PhDr. ThDr. Andrej Máteľ, PhD., Prešovská univerzita v Prešove a Občianske poradne SR*
- 11:00 - 11:20** *Výzvy pro Vysokoškolské vzdělávání v ČR pro sociální pracovníky v odborném sociálním poradenství: doc. PhDr. Alena Novotná, PhD., FF UK v Praze*
- 11:20 - 11:40** *Sociální práce s lidmi zdravotně postiženými*
- 11:40 - 12:00** *Diskuze, závěr*

**V případě zájmu potvrďte prosím Vaši účast do 4.10. 2024 na emailovou adresu:
andrea.kuzelova@obcanskeporadny.cz**

Vystoupení účastníků jsou chráněna autorskými právy a účastníci souhlasí s pořizováním a použitím audio/video záznamu a fotografií a s případným zveřejněním svých vystoupení na internetových stránkách Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Při vstupu do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR je třeba prokázat se platným dokladem totožnosti a projít bezpečnostní kontrolou.

Newsletter je vydán v rámci projektu „Rozvoj Asociace občanských poraden“ financovaného Úřadem vlády České republiky z dotačního programu Podpora celostátních mezioborových sítí nestátních neziskových organizací 2024.

Úřad vlády České republiky

